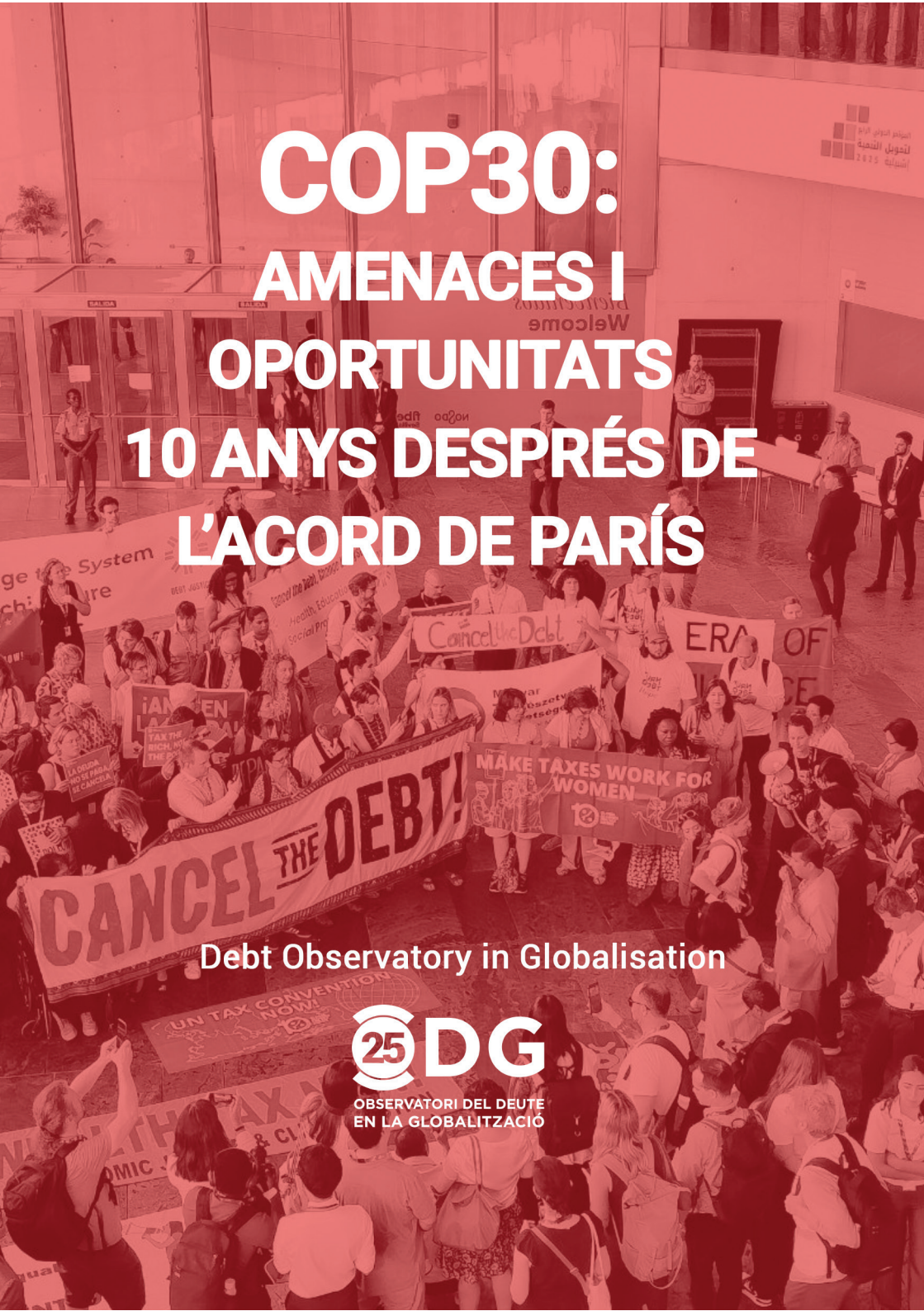

COP30: AMENACES I OPORTUNITATS 10 ANYS DESPRÉS DE L'ACORD DE PARÍS

Debt Observatory in Globalisation

OBSERVATORI DEL DEUTE
EN LA GLOBALITZACIÓ

Una publicació de:

Amb el suport de:

Co-funded by
the European Union

Aquesta publicació ha estat cofinançada per la Unió Europea i l'Ajuntament de Barcelona. El seu contingut és responsabilitat exclusiva de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG), i no necessàriament reflecteix les opinions dels organismes finançadors.

COP30 al Brasil: amenaces i oportunitats 10 anys després de l'acord de París

Del 10 al 21 de novembre, la ciutat de Belem de Pará acollirà la 30a cimera de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic. Un equip de l'Observatori del Deute en la Globalització serà a Brasil per seguir-la en directe.

Des de la Cimera de la Terra que va tenir lloc a Rio de Janeiro el 1992 en què es va adoptar la Convenció Marc de les Nacions Unides, enguany la Conferència de les Parts en la seva 30a edició (COP30) torna a Brasil en un planeta que segueix escalfant-se. Deu anys després de l'Acord de París, els països es reuniran a Brasil per, segons la presidència, posar-se d'acord en la implementació de tot allò acordat.

Governat per Lula Da Silva, el país vol desmarcar-se de les presidències de les COPs anteriors i demostrar la seva ambició climàtica, alhora que no renuncia a impulsar nous projectes d'extracció de petroli en territori brasiler. El govern aposta per una transició verda capitalista, seguint les dinàmiques promogudes pel nord global però també la Xina, que veuen en la descarbonització una oportunitat de negoci.

Aquesta vegada la ciutat designada per acollir la cimera ha estat Belem, situada a l'Estat de Pará a l'Amazones. La decisió ha generat moltes crítiques, per la falta d'infraestructura per acollir un esdeveniment d'aquestes dimensions i els elevats preus de l'allotjament. Les controvèrsies són múltiples. Celebrar una COP30 al mig de l'Amazones dóna visibilitat a la importància dels boscos com a embornals de carboni i a les poblacions que el defensen. Alhora, la COP s'ha fet servir per justificar la construcció d'infraestructures, que han generat destrucció del medi ambient i que han forçat la re-ubicació de persones que vivien prop de les zones afectades. A més, en una ciutat on el [60% de la població viu en favelas](#), s'han construït hotels a preus inaccessibles per allotjar les delegacions que participin a la cimera.

Aquesta COP, a més, està marcada per l'increment de les tensions geopolítiques, l'escalada bèl·lica, les disputes comercials entre països i l'erosió del multilateralisme. L'absència d'Estats Units¹ també es notarà: d'una banda, pot facilitar la presa d'acords entre els països i, de l'altra, posa més responsabilitat en altres emissors històrics com la UE i la Xina.

Què pot avançar?

La presidència brasilera s'ha mostrat molt proactiva alhora de liderar les negociacions i ha pres diverses iniciatives. A banda d'excentricitats com la

¹ El govern dels EUA ha anunciat que no enviarà cap delegació tot i que la seva retirada de l'Acord de París, entra en efecte a partir del gener del 2026

publicació constant de [cartes](#) dirigides a la resta de parts amb missatges diversos que criden a la cooperació entre països i la urgència d'adoptar ambició climàtica, en destaquen la creació de cercles temàtics (de presidències, de ministres de finances, de pobles indígenes...) i l'obertura a facilitar el debat sobre la necessitat de reformar el funcionament de les negociacions sobre canvi climàtic. La presidència ha reconegut les [demandes de veus influents i la societat civil](#) de revisar un procés que ha portat pocs avenços en les últimes dècades i que ha anat perdent legitimitat en paral·lel a l'erosió del multilateralisme.

El Programa de Treball sobre **Transició Justa** ha estat assenyalat com una de les prioritats de la presidència i s'ha inclòs com a ítem en l'agenda de negociació. Es va establir a la COP27 d'Egipte per garantir [un equilibri social en la transició](#): més enllà de reduir els impactes de la transició en llocs de treball que quedaran obsolets, hauria de garantir que no generi noves desigualtats, a escala global. Fins i tot podria incloure una menció a les cadenes de subministrament de minerals crítics per a la transició. A Belem, s'espera assolir un acord sobre quins mecanismes s'estableixen per guiar i donar suport a la seva implementació.

Una de les demandes clau de la societat civil és que s'acordi el **Belem Action Mechanism** per una Transició Justa Global, que consistiria en un [marc coherent](#) que coordini esforços, assegurí drets i participació i garanteixi suport per a la implementació de la transició justa. Un dels temes que hauria d'abordar aquest mecanisme és com [el deute extern està impeding la implementació](#) de la transició.

Un altre dels temes a l'ordre del dia és l'**adaptació**. L'Acord de París definia un Objectiu Global d'Adaptació (GGA, per les seves sigles en anglès), per adaptar-se al canvi climàtic, reforçar la resiliència i reduir la vulnerabilitat davant dels impactes. Tanmateix, [mancava concreció](#). A la COP26 de Glasgow es va començar a treballar per definir fites d'adaptació i a Dubai (COP28) es va aprovar el marc, si bé passant per sobre els temes contenciosos sobre finançament i responsabilitats comunes però diferenciades. Enguany s'han d'acordar els indicadors per mesurar-ne l'avenç, d'una llista de 100 proposada per experts.

Els esculls de la COP

Des de la fita històrica que va representar l'Acord de París, l'avenç ha estat insuficient i molts dels temes centrals segueixen encallats: la transformació és lenta, els compromisos nacionals s'incompleixen, manca finançament i avenços en adaptació. Alhora, el creixement de l'economia verda no ha servit per reduir l'ús de combustibles fòssils i ha generat noves desigualtats.

A la COP28, a Dubai, es va fer el primer **balanç global** (GST, en anglès) des de l'Acord de París. El text final recollia per primera vegada explícitament la voluntat de «transicionar per deixar enrere els **combustibles fòssils**». Des de llavors, no hi ha hagut cap avenç. A Belem, s'hauria de parlar de com implementar-lo i de com organitzar el proper balanç global que s'inicia a finals de l'any vinent. Si bé és un tema a l'ordre del dia d'aquesta COP30, serà molt difícil arribar a algun acord. Un dels punts de debat és si ajusta el calendari del proper balanç global amb la publicació del següent informe del Panell Intergovernamental del Canvi Climàtic

(IPCC), per tal que les conclusions del balanç es basin en els resultats de l'IPCC. Hi ha països que s'hi estan oposant fermament, sobretot aquells les economies dels quals depenen de l'extracció de combustibles fòssils.

Un dels temes relacionats que no són a l'ordre del dia però que segur que alimentaran el debat és l'ambició dels **NDC – les contribucions nacionalment determinades**- que molts països no han presentat. Es tracta dels objectius de reducció d'emissions no vinculants que han d'establir els països cada 5 anys per complir amb l'Acord de París, i que enguany havien de presentar pel 2035. Aquesta ronda de NDCs ha sigut un fracàs, ja que menys de la meitat dels països els han entregat abans de la COP30 i la majoria no s'alineen amb els objectius de l'Acord de París. A més, l'informe sobre «la bretxa d'emissions» (Emissions Gap) del programa de medi-ambient de Nacions Unides (PNUMA), publicat el 4 de novembre, alerta malgrat s'acabin complint amb aquests NDCs l'escalfament global superaria els 2 graus de temperatura – molt superior a l'1,5 graus acordat a París. De fet, només un terç dels NDCs presentats contempla l'abandonament dels combustibles fòssils.

Tan sols pocs dies abans de l'inici de la cimera, la UE ha arribat a un acord considerat insuficient per la societat civil, que rebaixa l'ambició prèviament establerta pel 2040 i obre la porta a la inclusió dels crèdits de carboni en el comptatge de reducció d'emissions. Pel 2035, el bloc es compromet a reduir «entre un 66,25% i un 72,5%» les emissions respecte el 1990. Aquesta ambigüitat reflecteix les diferents posicions dels països.

Pel que fa a **finançament**, de la COP29 va quedar pendent definir com s'assoliria la xifra de 1,3 bilions de dòlars anuals acordada a Bakú. Aquest finançament són els recursos econòmics que necessiten els països empobrits per a la mitigació adaptació al canvi climàtic i per la reconstrucció després d'un esdeveniment climàtic extrem. El 5 de novembre, finalment s'ha publicat el **Baku to Belem Roadmap (B2B)**, elaborat per l'Azerbaidjan i Brasil (presidències de la 29a i la 30a edició), que recull consultes a totes les parts i també a d'altres actors (empreses, societat civil, centres d'investigació...). Les diferències de visions dels països queden reflectides. Entre la complexitat, en destaquen el reconeixen del deute extern com a barrera per finançar l'acció climàtica i del potencial dels impostos per incrementar el finançament; alhora, conté punts problemàtics com la inclusió del sector privat per assolir l'objectiu i de mecanismes fallits com els debt swaps². Si bé aquest document no hauria de ser part de les negociacions, es presentarà en el marc d'aquesta COP.

La inclusió del sector privat en propostes sobre finançament climàtic, preocupen a la societat civil, que reclama que els diners pels països empobrits provenguin dels estats responsables històricament de la crisi climàtica i no d'inversors privats, per evitar aprofundir en la financierització del clima i la natura i assolir reparacions reals pels danys causats.

Tot i l'enorme conflicte d'interès que representa, un any més, **lobbistes de la**

2 Són acords en què es cancel·la o reestructura part del deute extern d'un país a canvi de compromisos amb objectius de protecció del clima o la natura. Veure descripció completa [aquí](#).

indústria fòssil podran accedir al recinte de les negociacions. Fa dos anys que, gràcies a la pressió de la societat civil a través de la campanya [Kick Big Polluters Out](#), les persones acreditades a les COP han de declarar a quina indústria representen. Això ha permès comptabilitzar el nombre de lobbistes amb més precisió, que va batre rècords a la COP de Dubai amb més de 2400. La societat civil [fa anys que denuncia](#) que s'hauria de prohibir la participació d'actors que obstaculitzen l'avenç de les negociacions. Si en aquesta COP realment es replanteja el sistema de governança de Nacions Unides sobre el canvi climàtic, l'exclusió explícita d'actors de la indústria fòssil i d'altres sectors amb clar conflicte d'interès, així com l'establiment d'un marc de rendiment de comptes, són necessaris per possibilitar un mínim de legitimitat en futures negociacions.

Més falses solucions

Una de les propostes liderades per Brasil, juntament amb 12 altres països, és la creació d'un **fons per a la protecció dels boscos tropicals**. Conegut com el TFFF (per les seves sigles en anglès, Tropical Forest Forever Facility), consistiria en el desemborsament de 125.000 milions de dòlars (25.000 inicials en aportacions dels països i la resta d'inversions privades) que es repartirien entre els països que tinguin boscos tropicals i en garanteixin la protecció. La gestió estaria en mans del Banc Mundial i els inversors obtindrien retorns. Per tant, és un mecanisme de finançament «sense cost» i que genera beneficis a qui fa les aportacions. Segueix la lògica del clima com a oportunitat de negoci i implica financieritzar encara més els boscos. La seva capacitat de frenar efectivament de desforestació ja [s'ha posat en dubte](#).

El desplegament dels **mercats de carboni** és un dels mecanismes promoguts per la presidència i els països amb més responsabilitat històrica, com la UE. De fet, l'objectiu de reducció d'emissions acordat in extremis per la UE el 5 de novembre, cinc dies abans que comenci la COP30, inclou la compra-venda d'emissions com a mecanisme per assolir els objectius marcats: del 90% de reducció d'emissions establert pel 2040, un 5% no cal que siguin emissions efectives si no a través de compensació en mercats de carboni. D'una banda, permet seguir contaminant a qui pot pagar, i alhora, és una font de finançament per qui contamina menys. Tanmateix, [no serveix per reduir](#) de forma efectiva les emissions i genera [conflictes](#) socio-ambientals en els territoris.

Torna la contracimera

Després de tres anys de cimeres en països amb governs autoritaris i molt restrictius, s'espera que a la COP de Belem hi hagi una àmplia participació de la societat civil. Així, la Universitat Federal do Pará acollirà la Cimera dels Pobles (**Cupula dos Povos**) del 12 al 16 de novembre en què s'espera que hi participin més de 10.000 activistes d'arreu del món. També hi ha convocada una gran manifestació el dissabte 15. A banda, diferents moviments socials i col·lectius han organitzat trobades en paral·lel de la COP30 – el Moviment d'Afectats per les Represes (MAB),

moviments ecosocialistes, anti-extractivistes... Una ebullició de la societat civil al voltant de la COP que no es produïa des de Glasgow (2021).

També hi ha una Coalició COP30 Palestina, que engloba organitzacions i moviments que assenyalen que no hi haurà justícia climàtica sense l'alliberament de Palestina, i demanen una transició global justa decolonial. Una de les accions que lideren és una recollida de signatures per excloure Israel de les negociacions de la COP30. Això no seria inèdit, ja que el 2022 Rússia va ser suspesa temporalment per la invasió d'Ucraïna. Per la seva banda, Israel ha anunciat que [no té intenció](#) d'enviar una delegació a la cimera.

L'ODG a la COP30

Des de l'Observatori del Deute en la Globalització, un any més³, farem seguiment presencial de la COP30 i de la Cimera dels Pobles des de Brasil. L'Anna Celma i la Clàudia Custodio faran seguiment de les negociacions de la COP30 (de l'11 al 22), i la Júlia Martí participarà de la Cimera dels Pobles (del 12 al 16). A més, ens acompanyarà Dina Mandroso Niaina, una activista malgaix representant de la Xarxa de Joves pel Desenvolupament Sostenible (RJDD, per les seves sigles en francès) de Madagascar.

Per entrevistes, declaracions i enllaços amb activistes, podeu contactar amb nosaltres.

Contactes per entrevistes o consultes:

Clàudia Custodio Martínez

Investigadora en justícia climàtica
(A Belem del 12 al 24 de novembre)

claudia.custodio@odg.cat
+34 640 745 025

Anna Celma Melero

Responsable de comunicació
(A Belem del 10 al 23 de novembre)

anna.celma@odg.cat
+34 650 867 435

Júlia Martí Comas

Investigadora en ecofeminismes i béns comuns
(A Belem del 12 al 16 de novembre)

julia.marti@odg.cat
+34 620 124 494

Marta Pérez Fargas

Responsable de premsa
(contacte premsa a Barcelona)

marta.perez@odg.cat
+34 659 158 789

Articles i publicacions de l'ODG relacionades:

[La transició verda al Brasil més enllà de la COP30](#)

[Propostes ecofeministes per a l'acció climàtica. Com els canvis de deute i els mercats de carboni impedeixen transicions justes i urgents. El cas de Madagascar.](#)

3 Veure <https://odg.cat/ca/blog/odg-a-la-cop28/> i <https://odg.cat/ca/blog/cop29-cop-financament-climatic/>

OBSERVATORI DEL DEUTE
EN LA GLOBALITZACIÓ

www.odg.cat